

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת כי תבוא תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

למה תדאג על הדמים - ולא תדאג על הימים

בשל כך הרגיש את הצורך לשתף את העומדים סביבו בפשר דבריו: "אני מבין שהאזנתם לשיחה ואתם מסכימים לדבריו של האדון הנכבד בעל ניסיון חיים עשיר. הרשו לי להסביר לכם, אכן, אילו היה מדובר בקילו עגבניות או בקילו תפוזים הייתי נותן ומוותר גם על חמישים אחוז, אבל פה העסק שווה ערך, קצת יותר מקילו עגבניות... העניין כך: אני ושותפי רכשנו בניין גדול ובו כחמישים דירות. ערך הבניין מעל מאה מיליון שקלים. העסקה הסתיימה על ידי משרד תיווך. בתחילה אנו דיברנו על רבע אחוז דמי תיווך וכעת, משום מה, הם תובעים חצי אחוז. האם אתם יודעים מהי המשמעות של רבע אחוז מעסקה כה גדולה? הקשיבו היטב! רבע אחוז זה - מאתיים חמישים אלף שקלים - ובקיצור - רבע מיליון שקלים! כל רבע אחוז זה הון עתק... האלמון הפנה את מבטו אל הישיש: אדוני הנכבד, האם היית מוכן לוותר בקלות על רבע מיליון שקלים?... כמובן סבר פניהם של השופטים - הנוסעים, יחד עם הישיש בעל ניסיון החיים העשיר, בישר כי טענתו של האלמון מוצדקת ואף היו נאמרות מכל בר אנוש שמעט דעת בקדקודו.

אכן, האם 'רבע אחוז' נחשב מעט או הרבה? התשובה פשוטה: - תלוי בסכום המדובר! כשעוסקים במאה שקלים איז העושה מריבה בשביל רבע אחוז (25 אגו) באמת יהיה זה, לא הכי חכם. אבל כאשר מדובר בכמה מיליונים יסכימו כולם - יש על מה לדבר! כיוצא בדבר ערך של כל יום מחיינו, שעה אחת, דקה אחת, שניה אחת מן היום, האם אלו חלקי יומן מעטים שאפשר לוותר עליהם בקל, או שמא חלקי זמן אלו הינם מכובדים וראוי לנצור אותם כראוי ולתת עליהם את הדעת לכל ילכו לאבדון. הנה, כבר אמרו חז"ל: 'על כן יאמרו המושלים באו חשבון'. התשובה תהיה פשוטה. אם נצליח לחוש במעט איזו השפעה יכולה לצאת משניה אחת של חיים המנוצלים כהונו, איז נשכיל להבין מה הערך של כל רגע בחיים. אכן, כאשר אנו נעשה חשבון קל, מהו ערך של כל יום בחיינו, נגלה כי החשק בעשיית רצון ה' ומצוותיו אמור להיות גדול וחזק ביותר, כאילו היום נצטוונו ציונים אלו, זאת משום שהרווח שאמור לנבוע לנו מכל יום, מכל רגע, מכל שניה ונשימה במשך היום, הינו עצום וגדול ביותר. הבה נתבונן. כידוע לכל בר ישראל, הקב"ה קידשנו במצוותיו לעולמי עד - ז'חיי עולם נטע בתוכנו. דהיינו, תמורת מעשה המצוות שאנו עושים בעולם הזה בכל יום ויום, נזכה לחיי נצח אין סופיים בעולם שכולו טוב. איכות חיי הנצח בעולם הבא, הינה רק על פי עבודת האדם בעולם הזה: 'מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת'. ומי שלא טרח - מה יאכל בשבת? מעתה, בכדי לסבר את האוזן ננסה לעשות חשבון קל להבין מהו ערכו של יום אחד, ואפילו רגע אחד מתוך העשרים וארבע שעות שבכל יום בימי חיינו, כמה השפעה וטובה גדולים אפשר להפיק מכל רגע ורגע. נא לתפוס ראש הולכים 'לשחק' קצת עם מספרים. נהיה נדיבים ונקצוב לאדם ממוצע החי בעולם מאה שנות חיים. רק שנבין כי מאה שנים הם סך הכל כ- 36,500 ימים. במילים - שלושים ושישה אלף וחמש מאות ימים. כל יום שעובר המספר יורד ומתקרב לכיוון האפס. ימים אלו, הם היחידים שבכוונם להשפיע על איכות חיינו בחיי הנצח. על פי איכותם ייוודע לנו אם נזכה לחיי הנצח וכמה הנאה נרוח בהם. מעתה, נניח שחיי הנצח הם רק 100 מיליארד שנים. אם כן, 100 מיליארד לחלק למאה שנה שווה - מיליארד. הרי שנה של חיים שאנו חיים בעולם הזה, כל המעשים שנעשה בה, הם ישיפיעו על איכות החיים למיליארד שנים לעולם הבא. מעתה, בואו נראה על כמה שנים ישיפיעו 'יום אחד' 'שעה' 'דקה' ו'שניה' מימי חיינו.

המשך בעמ' 3

בפרשת כי תבא התורה הקדושה אומרת לנו פסוקים נפלאים: 'היום תָּחָה ה' אֱלֹקֶיךָ מִצָּוֹן לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאֵת הַמִּשְׁפָּטִים...' - ומה פירוש 'היום הזה' וכי רק אותו יום נצטוו בדבר? אלא פרש"י: 'היום הזה' - בכל יום יהיו בעיניך חדשים, כאלו בו ביום נצטוו עליהם. וכן בהמשך נאמר: 'הַקֶּסֶת וְשֵׁמֶץ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם תָּחָה נְהִיטָה לָעֵם לָה' אֱלֹקֶיךָ...' וגם כאן פרש"י: 'היום הזה נהיית לעם' - בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בבבית. וכבר בפרשת יתרו נאמר כיוצא בדבר: 'פָּתַח־שׁ הַשָּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַהוּא בְּאֹר מִדְבַּר סִינַי'. ופרש"י: לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו ביום הזה? - אלא - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. מופסוקים אלו אנו למדים, כי התורה הקדושה מבקשת מאת כל יהודי לחוש שכל יום שהוא חי בו, הוא היום המיוחד ביותר, על כל אחד מאתנו להרגיש כאילו היום הזה קיבלנו את התורה בסני - כאילו היום הזה נכנסנו בבבית עם הקב"ה... הלוואי! איזו תחושה... נתן לשער כי כל יהודי שחווה בפועל את הנעשה בימים מיוחדים אלו, לא היה מש מהתורה הקדושה לרגע אחד. אלא שהתורה מבקשת מאתנו שכל יום אנו נרגיש בכל יום. ומדוע? משום שבאותו יום שנחוש ברגשות מיוחדים אלו: 'היום קיבלנו את התורה' ו'היום באנו עם הקב"ה בבבית' הרי שיהיה לנו את החשק הגדול לעשיית המצוות והמעשים טובים בצורה חזקה ביותר.

הודאה על האמת

וכאן נודה על האמת, האם אנו מרגישים את היום שאנו נמצאים בו כמו היום בו עמדו אבותינו למרגלות הר סיני, או כמו היום המיוחד בחיינו. והאמת היא, יכול להיות שגם במשך שנה שלמה ותמימה, לא כל אחד יוכל למצוא תחושה שכזו, ולו ביום אחד משלוש מאות ששים וחמשה ימים שבשנה. כמה פעמים אנו אומרים לעצמנו: 'היום זה לא היום שלי, מחר אתחיל בצורה טובה יותר...' כמה פעמים הזמן שברשותנו 'נמרח' ללא עשיה מהותית רגע אחר רגע. אנו מרגישים תמיד שהחיים די ארוכים ואין לאן למחר... ועתה, השאלה. כיצד נתן להרגיש ולחוש כהיום הזה ובכל יום מחיינו, את התחושה העילאית שחוו אבותינו לפני מאות שנים במעמד הר סיני - כולם יודו שזה 'קצת' קשה? ננסה להמחיש במעשה קטן מהו ערך החיים שהקב"ה נטע בתוכנו.

שיחה באוטובוס

האוטובוס סגר דלתותיו, יצא מהתחנה והמשיך בנסיעה בתוך הכבישים העירוניים. אנשים עמדו בתוכו צפופים כאשר כל אחד מן הנוסעים, מבטו מרוכז בטרדותיו ועסקיו השזורים במרוצת החיים. כך הייתה האווירה עד שצלצול פלאפון של אלמון, הפר את השקט. אכן, אלמון זה מראהו כלבנון, כולו אומר כבוד, הדור בלבשו, ולפי חזותו ניכר כי נסיעתו באוטובוס היא באופן אקראי בחלט. כך אחר הצלצול, קול דממה דקה ואחריו קולו הבס של האלמון החל נשמע בחלל האוטובוס: 'ותקשיב טוב, אני אומר חד משמעית, אנחנו לא מוכנים לשלם יותר מרבע אחוז זה מה שסיכמנו - זה מה שנשלם, נקודה! בשום פנים ואופן לא ניתן חצי אחוז, לא מגיע להם, הם יכולים לפתח את בית המשפט, אנו נלך עד הסוף... תמסור להם - רבע אחוז, ופרוטה אחת לא יותר!...'.

אלא ש'לקראת סיום השיחה הקיש על גבו איש ישיש בא בימים וכשהלה הפנה אליו את תשומת לבו, פתח פיו: 'אדוני הנכבד באמת שלא מתאים לך להתנהג כך. חשוב! בשביל רבע אחוז קטן, עושים מחלוקת? מה זה משנה חצי אחוז או רבע אחוז. אם מיישנה היה מתווכח אתי על רבע אחוז, הייתי נותן לו בשמחה אחוז שלם ואפילו שני אחוזים! שמע עצה מאנשים מבוגרים שעברו לא מעט בחיים: 'לא עושים בלגן בשביל דברים קטנים! זהו כל גדול המוביל לחיים פנים'. האלמון ההדור, הבין שקולו הרים לכך את תשומת לבם של הנמצאים סביבו ובעיקר הפרע את מנוחתו של האדון הישיש שהעז להתערב בשיחה ולהעניק לו במתנה מנת מוסר מחכימה.

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם
היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

שאלה

האם מותר לחזן לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ כדי להיות שליח ציבור בימים נוראים?

תשובה

כבר כתבנו לפני כמה שבועות (עלון פרשת ואתחנן תשפ"ד) בעניין יציאה לחו"ל והבאנו דברי השולחן ערוך בהלכות חול המועד סימן תקלא סעיף ד שאין לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לטייל אף שדעתו לחזור.

אולם כשיוצא לדבר מצוה הדבר מותר וכמו שאמרו בגמרא ע"ז יג. אין יוצאין מארץ ישראל לחו"ל אלא א"כ ללמוד תורה ולישא אשה.

ואמנם בגמרא בכתובות קיא. אמרו שאין לצאת לחו"ל על מנת לקיים מצות יבום כשאחיו נפטר ללא בנים, אלא שדין זה הוא דוקא כשהולך על מנת להשתקע שם, משא"כ כשנשא שם אשה על מנת לחזור עמה לארץ ישראל הדבר מותר.

וכן הוא בתוספות ע"ז שם ד"ה ללמוד, וברמב"ם פ"ה מהלכות מלכים ה"ט.

ויש שרצו לומר שכל זה דווקא במצוה גדולה כפריה ורביה וכן מצות תלמוד תורה, משא"כ בשאר מצות, אולם ראיתי למרן הגאון הרב **עובדיה יוסף זצ"ל** בשו"ת יחווה דעת חלק ז' סימן קעב שהביא מהשאלות דרב אחאי גאון (פרשת אמור שאילתא קג) דמפורש שם שהוא הדין לשאר מצוות.

וכבר הבאתי בזה מש"כ בשו"ת שדה הארץ חלק ג (אהע"ז סימן יא) ועוד, דמותר לצאת לחו"ל בכדי להשתטח על קברי הצדיקים.

ולפי זה כתב ביחווה דעת הנ"ל דכל שכן בשליח ציבור שהולך לזכות את הרבים, ולהוציאם ידי חובת תפילה בימים נוראים שיש להתיר ובלבד שיחזור מיד אחר כך לארץ ישראל.

ושמעתי מי שמפקפק בזה שאין זה נחשב למצווה שהרי הוא מקבל שכר על החזנות וכוונתו היא גם לצורך השכר.

ויש להשיב על זה, מדברי השולחן ערוך אורח חיים סימן לח סעיף ח: כותבי תפילין ומזוזות, הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים, פטורים מהנחת תפילין כל היום זולת בשעת קריאת שמע ותפלה.

וכתב המגן אברהם ס"ק ח דאם עיקר כוונתו להשתכר לא מקרי עוסק במצוה, והכא מיירי שמכוון גם למצוה. והובא במשנה ברורה. (אבל בשו"ת זכור לאברהם אביגדור חלק א"ח סימן ז כתב שדברי המגן אברהם אינם מוכרחים. ציין אליו בספר טהרת הבית חלק א סימן ב הערה יב ע"ש)

ובביאור הלכה ד"ה הם ותגריהם, הקשה מהגמרא ב"מ פב: בענין מלוה על המשכון דאף דמכוון להנאתו (להשתמש בו) איכא חז מן דאמר דמצווה קעביד ומשום הכי פטור מלמיתב ריפתא לעניא, ורבי עקיבא ס"ל כוותיה והלכה כמותו, ואולי י"ל דרבי עקיבא סבר דאף שמכוון להנאתו, מסתמא מכוון גם לצורך מצוה, אבל אם אנו יודעים שכונתו אך ורק כדי להרוויח ולא לשם מצוה כלל אינו נקרא עוסק במצוה שפטור מן המצוה. (ועיין יביע אומר חלק ו אהע"ז סימן יד אותו ז והלאה שהאריך מכמה וכמה מקומות דכל היכא שמכוון לשניהם ודאי שפיר חשיב למצווה.)

וכתב עוד דאין צריך שיהיה עיקר כוונתו למצוה אלא כל שמכוון גם למצוה וגם לשכר בשווה חשיב עוסק במצוה.

ולפי"ז בשליח ציבור אם מכוון בנסיעתו גם על מנת לזכות את הרבים, ואין "עיקר" כוונתו בזה לצורך פרנסתו, (והאופן לבחון זאת, **המשך בעמ' 3**)

מקח טעות בקניית רכב יד שניה

שאלה: לפני כשנתיים ראובן רצה לקנות רכב ולשם כך הוא פתח ב"לוח יד 2" ברשת המקוונת במדור רכבים למכירה ומצא רכב למכירה במחיר של 15,000 ש"ח, לאחר בדיקה קצרה הוא הבין שהמחיר שהמוכר הציע היה הגיוני, מבחינת סוג וגיל הרכב, ולאחר מו"מ קצר ראובן קנה את הרכב. עברו שנתיים מאז הקניה והנה לפני כחודש ראובן החליט למכור את הרכב, ולצורך כך הוא הוציא מסמך מסמך "דו"ח היסטוריית רכב" ולהפתעתו הוא גילה שהרכב הזה עבר תאונה שהגדירה אותו כ"טוטאלוס" ובמוסך של ערבי מהכפר חזימא הוא עבר שיפוץ יסודי ונבנה מחדש, עובדה זו מורידה מערכו של הרכב כ-75% ולכן ראובן לא היה יכול למכור אותו במחיר קרוב למחיר בו הוא קנה אותו, ורק עכשיו ראובן קלט שהמוכר רימה אותו כשמכר לו את הרכב במחיר הזה, והשאלה היא האם ראובן יכול לתבוע את שמעון שיחזיר לו את כספו או שמכיון שעברו שנתיים מאז הרכישה, הוא לא יכול לתבוע?

תשובה: הוא יכול לתבוע לבטל את המכירה מכוח 'מקח טעות', שהרי נמכר לו רכב שיש בו מום, ורוב האנשים מקפידים ואינם רוצים לקנות רכב שיש בו מום זה, אבל לא כדאי לו לעשות זאת כמבואר בתוך בתשובה.

נימוקים: יש להקדים, שישנם שני סוגי תביעה במקרה כזה: אונאה במחיר, ומקח טעות. 'אונאה', הוא כשצד אחד לא קיבל את התמורה למה שנתן, כגון שהלוקח שילם יותר ממחיר החפץ, או שהמוכר קיבל פחות ממחיר החפץ, ובמקרה כזה יש למי שנפגע את הזכות לתבוע את אונאתו. ואגב, דין זה הוא אפילו אם האונאה אירעה בשגגה, ולא בכוונה לרמות כמובא בטור (חו"מ סימן רכז סעיף א), והדין הוא, שאם האונאה - כלומר הפער במחיר - הוא פחות משתות (שישית, 16.6%) אזי אין למתאנה זכות לתבוע האונאה, משום שדרך הכל למחול על כך. ואם האונאה היא שתות - יכול המתאנה לתבוע שיוחזר לו סכום האונאה. ואם האונאה היא יותר משתות, יכול המתאנה לבטל את המקח (חו"מ סי' רכז סעי' א-ד).

זאת ועוד, הזכות לתביעת האונאה היא רק בתוך הזמן שנהוג שהקונה מברר האם אכן שילם את המחיר הראוי למקח כזה או לא, וכהגדרת הפוסקים "בכדי שיראה לתגר או לקרובו", אך אם עבר זמן זה, בוודאי מחל על אונאתו, ושוב אינו יכול לתבוע את אונאתו כמובא בשו"ע (שם סעי' ז וסמ"ע ס"ק טז), אמנם יש שכתבו שאם הבדיקה אצל התגר עולה כסף, אין הקונה חייב לעשותה, כמובא בכסף הקדשים (סי' רלב סעי' ג) לעניין יכול להבחין, אך בבדיקה שהמנהג לעשותה בתשלום כמו במכוני בדיקת רכבים מסתבר שהקונה היה צריך לעשותה, ואם לא עשאה - מחל.

המשך מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

מיליארד שנים לחלק ל- 365 ימים הנמצאים בשנה, עולה לחשבון כ- 2,739,726 (שני מיליון שבע מאות שלושים ותשע אלף ושבע מאות עשרים ושש שנה) זו ההשפעה כאשר אנו חיים בעולם הזה יום אחד.

ביום יש 24 שעות, הרי שכל שעה משפיעה על- 114,155 (מאה וארבע עשרה אלף מאה חמישים וחמש) שנים פלוס, מחיי הנצח. גם את סכום זה נחלק לשנים דקות שיש בשעה, הרי לנו 1,902 שנה, כל דקה משפיעה על 1,902 שנים. נחלק 1,902 לשנים שניות שיש בדקה.

הרי לנו - 31 שנה. הרי לנו כי כל שנה ושנה שאנו נושמים בעולם הזה ביום או בלילה, היא משפיעה על שלושים ואחת שנים לעולם הנצח. כמובן כל האמור זהו רק אילו חיי הנצח יש להם קצבה של 100 מיליארד שנה ואילו האדם חי מאה שנה.

(חשוב! בעשר דקות שהנך מקדיש לקריאת מאמר זה הבטחת לעצמך לכל הפחות 19,000 שנים מעונות בעולם הבא)

אם כן, אחרי החשבון המהודר, קמה וגם ניצבה אל מול עינינו מעט מההבנה מהו ערך של שניה אחת מהחיים.

כאשר נעריך באחוזים כמה זה שניה ביחס ל- 100 שנות חיים נקבל מספר זעום ביותר.

אבל כמה שהוכרנו: האם רבע אחוז זה מעט או הרבה? הכל תלוי ביחס לסכום המדובר. על כן, שניה אחת מהחיים שלנו היא יקרה לאין ערוך, העסק שאנו עוסקים בו בכל שניה הוא חשוב ביותר.

אדם הולך ברחוב וחושב על הקב"ה רק שניה אחת הרי שלכל הפחות זוכה לחיים איכותיים של שלושים ואחת שנה, בנשימה אחת הוא מכריע שלושים ואחת שנה.

חז"ל אמרו לנו שתלמוד תורה הוא כנגד כל המצוות. בא יהודי, יושב והוגה בתורה שעה אחת, הרי שהוא סידר לעצמו לכל הפחות מאה וארבע עשרה אלף שנים של חיי עונג נפלאים של הנאה מזיו השכינה. - מיהו שיכול לזלזל בערך כזה?

זהו שהמדרש אומר: "רבי אומר: אם עושין ישראל תשובה לפני הקב"ה אפילו יום אחד מיד בן דוד בא. שנה! כי הוא אלקינו ונאנקנו עם מרעיתו ונאן קדו היום אם בקלל תשקעו." פלא גדול, בכוח מעשים טובים של יום אחד, דיי ומספיק בכדי להחיש לנו גאולה.

מעשה נכון, מדוע התורה מציינת תדיר, את חשיבות היום האחד: 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. התשובה: ערך של יום הוא יקר לאין ערוך, ערכו אינו יורד גם לאחר שלושת אלפים שנה. לכן חובה עלינו להעריך וליקיר כל יום ויום.

זהו שאומר הרמב"ם: 'בימסילת ישראל' (פרק א'): 'מעשה ודאי הוא, שהדקדוק שידקדק על ענין המצוות והעבודות, מוכרח שיהיה בתכלית הדקדוק, כאשר ידקדק שוקל הוזהב והפנינים לרוב יקרים, כי תולדות נולדת בשלמות האמיתית והיקר הנצחי שאין יקר למעלה ממנו'. - אדם שוקל עגבניות ומלפפונים אינו מבחין בעשרה גרם זה לא משנה כל כך אמנם שאדם שוקל יהלומים עשרה גרם זהו סכום מכובד ביותר שאי אפשר לוותר לעיו בנקל!

אלא מעתה, אחר החשבון הקצר שעשינו, יושב האדם ומהרהר כאשר לבו מצטמק ורע לו: 'איי, הלא עלינו כמה זמן אני מפספס ולא עושה בו את הטוב ביותר, כמה חלומות עלו לי בתפילה... כמה פעמים שכחתי לברך... כמה פעמים כעסתי... אוי לי, אבדתי שנים רבות מעולם הנצח?'

אלא מה, שמחשבות אלו, גם הן אינן נכונות. הנה, הקב"ה מבקש להיטיב עמנו ולהעניק לנו טובה לעולמי עד, עד כדי כך שהוא נתן לנו במתנה - 'מחק' - העניק לנו את האפשרות לתקן את העבר למחוק לשנות אתו.

כיצד? כאשר אדם חוזר בתשובה על מעשיו שאינם הגונים, הרי שהוא מתקן ומיישר אותם, הוא מחזיר אותם למוטב.

לכן אמר ר' אליעזר בן הורקנוס (אבות ב'): 'ושוב יום אחד לפני מיתתך'. יהודי יקר! אל תדחה את התשובה ליום מחר, אלא בכל יום עשה תשובה, בכל יום תתקן את השעות, הדקות והשניות המעטות את, טרם שהיום עצמו 'מות' - יחלוף, אז תשכח מהמעשים שעשית בו ולא תוכל לשוב עליהם.

לכן, כל יום עלינו לפשפש במעשינו, לשלוח יום אל העבר בשלמות. כל יום שחולף הוא לכל הפחות משפיע על 2,739,700 - שני מיליון שבע מאות שלושים ותשע אלף ושבע מאות שנה. מי יכול לזלזל בזה?

עצה מאת שלמה המלך

ומכאן נבין גם את דברי שלמה המלך משל (כו א) "אל תתהלל ביום קָחַר - כי לא תדע מה יִלְךְ יוֹם."

שלמה מזהיר אותנו מלומר 'מחר'. כידוע, התירוץ - 'מחר'. הוא עצת היצר הרע כמו שנצטווה יהושע "וְצִא הָאֵם בַּעֲקֹלֶךָ - קָחַר". היצר הרע אינו אומר לאדם, 'אל תקיים מצוות'. אלא הוא אומר לו: 'ודאי שתעשה, רק - לא היום, שמוזר אותם ל- מחר'.

כך גם לגבי מצוות התשובה. 'מה לך לחזור בתשובה היום, יש לך גם את יום המחר'.

לכן שלמה מזהיר כל אחד. 'אל תשען על יום המחר, ולמה? משום כי לא תדע מה יִלְךְ יוֹם'. אינך יודע מה 'כח ההולדה' - החשיבות וערך שיש להוציא מיום אחד. כאשר האדם נמצא באותו יום, עדיין בכוחו לזכור את המעשים שעשה והינו יכול להעניק להם תיקון מועיל, על ידי: הכרה בחטא, וידוי, חרטה וקבלה לעתיד.

אולם כאשר חולף היום, האדם אינו זוכר אלו מעשים עשה בדיוק, ולכן אינו יכול לתקן אותם לחלוטין.

מעתה, בכל יום, לפני שהזכרון שלנו הולך ודוהה נפשפש ונמשמש בכל המעשים, הטובים הם אם לא? כך נזכה לאורך ימים ושנות חיים בעולם שכולו ארוך ואף בעולם הזה - אמן!

המשך מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

אם באופן כללי בשאר ימות השנה, אין הוא מוכן כלל ועיקר לעלות חזן בשום מקום ללא שכר, או שיש פעמים לרוב שעולה חזן מתוך שמחה ללא שכר על דעת לזכות את הציבור) זה ודאי למצוה יחשב, ויוכל ליסוע לחזן לארץ על מנת לשמש כשליח ציבור.

והנה הביאור הלכה כתב בסו"ד די"ל לגבי כתיבת הסת"ם דהיא גופא מצוה אף דקודם הכתיבה עיקר כוונתו הייתה לשם שכר מ"מ בשעת הכתיבה עצמה שהיא מצוה, ודאי מכוון לשם מצוה, וחשיב עוסק במצוה, אולם בענין התגרים דבשעה שקונה את הסת"ם אין זה המצוה גופא, ולכן אם אינו מכוון באותה שעה גם לשם מצוה בשווה, אינו נחשב עוסק במצוה.

ואם כן בענין שליח ציבור נמי י"ל דאף אם כוונתו רק לשם השכר מכל מקום יש לומר שבעת שהוא חזן בפועל ודאי כוונתו למצוה כי התפילה והחזנות עצמה היא מצוה ולכן שפיר יש להחשיב נסיעתו לצורך דבר מצוה, היינו על אותה השעה שישמש כחזן.

וראיתי להעיר בזה איזה דבר, דהנה כתב בשולחן ערוך יורה דעה סימן קפד סעיף י שאף שיש לפרוש מאשתו סמוך לוסתה, מכל מקום היוצא לדרך צריך לפקוד את אשתו אפילו סמוך לוסתה. במה דברים אמורים כשיצא לדבר הרשות, אבל ביוצא לדבר מצוה, אינו צריך לפקוד את אשתו קודם צאתו, אפילו שלא בעונת וסתה.

ובספר טהרת הבית חלק א סימן ב הלכה יב בהערה הביא לרש"י שפירש הטעם לפוטרו, או משום שטרוד במצוה ופטור מן המצוה, או משום שחיישינן שמתוך טירדתו בתשמיש יתבטל מהמצוה, ע"ש

וכתב דלפי זה, אם הוא שליח מוסד תורני שמקבל אחוזים מהתרומות שמביא למוסד, אם עיקר כוונתו כדי להשתכר, לא חשיב עוסק במצוה שיהא פטור מן המצוה, ע"ש ומיהו אם מתכוון גם למצוה וגם להנאתו, ובפרט אם עיקר כוונתו למצוה, חשיב שפיר עוסק במצוה, וכמו שכתב הביאור הלכה סימן לח ד"ה הם תגריהם. ע"ש.

ויראה לי דמה שהצריך שיכוון בשווה הוא משום דבעצם יציאתו לדרך לחו"ל עדיין אין זה המצוה גופא וכשעיקר כוונתו לשם השכר אין להחשיב יציאתו לחו"ל לעוסק במצוה בכדי שיפטר מלפקוד את אשתו, אולם בעלמא מי שרוצה לצאת לחו"ל לגיסי כספים לשיבות הדבר מותר אף אם עיקר כוונתו לצורך שכר בלבד, דכיון דבשעה שיחזור עם הכסף בידו ויתן אותו למוסד התורני הוא גוף המצווה ממש ובאותה השעה ודאי מכוון גם לשם מצוה, וכדברי הביאור הלכה הנ"ל.

ואפילו אם גם באותה השעה אינו מכוון למצוה כלל, סוף סוף מכח יציאתו לחו"ל נתרבה כח התורה בעולם וכשם שמותר לצאת לדבר מצוה כך הותר לצאת להרבות תורה לאחרים אף כשאינו מכוון למצוה כלל דסוף סוף המצוה שהיא ריבוי התורה נעשית מכח אותה הנסיעה של אותו שליח.

מסקנה

הדבר פשוט דמותר לחזן לצאת לחזן לארץ בימים נוראים לשמש כחזן ולזכות את הרבים וחשיב יציאה לדבר מצוה, (ובנוסף היכא שהוא דחוק לממון חשיב הדבר גם לצורך פרנסה).

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העצמית

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

לעומת זאת, כשהתביעה היא מחמת שהתגלה שהמקח הוא אינו אותו מקח שסיכמו ביניהם המוכר והקונה, כגון שנמצא בו מום, או שהוא מסוג אחר, הרי במקרה כזה המתאנה יכול לבטל את המקח גם אחר זמן רב אלא אם כן נודע לו על המום, או שהיה יכול לבדוק זאת בקלות (סמ"ע ס' רלב ס"ק י, וכסף הקדשים, נתיבות המשפט ס"ק א בביאורים, ומשפט שלום שם), וגם אם ההבדל בין שווי המקח למה ששילם עליו הוא פחות משתות (ס' רלב סעי' ג),

העולה מכך, שבמקרה שלנו ראובן לא יכול לתבוע את כספו מדין 'אונאה במחיר', כיון שכבר עברו שנתיים, אך לעומת זאת הוא יוכל לתבוע לבטל את המכירה מכוח 'מקח טעות', שהרי נמכר לו רכב שיש בו מום, ורוב האנשים מקפידים ואינם רוצים לקנות רכב שיש בו מום כזה, כמובן שזה תלוי אם יכולים לבדוק את זה בקלות ובחינם או לא וכנ"ל.

אמנם, למרות שראובן רשאי לבטל את המקח, כאמור, מסתבר שאין זה כדאי לו כלל וכלל. מהטעם הפשוט שהרי הדין הוא שכשהמקח מתבטל למפרע אם מחמת מום, או מחמת שעשו תנאי שביטל את המקח, נמצא שהמקח היה שייך למוכר כל אותו הזמן, ואילו המעות היו כהלואה ביד המוכר. וממילא היה אסור לקונה להשתמש בחפץ בחינם עד שיחזיר לו המוכר את כספו מפני שהמקח שייך למוכר, וגם מפני איסור ריבית, מפני כך, כשהמוכר מחזיר את הכסף לקונה, הוא צריך לנכות ממנו את שווי ההנאה שנהנה הקונה מהמקח עד אותו הזמן כמובא ביו"ד (סימן קעד סעיף ז, חו"מ סימן רלב סעיף טו וסמ"ע ס"ק לג. ועי' ריטב"א ב"מ נ: ופתחי חושן גניבה פרק יג סעי' יב והערה כ). יצוין ויודגש, שדין זה הוא אף במקח טעות של מטלטלין, כמובא ברשב"ש (ס' תעו) ובשלטי גבורים (ב"מ דף ל: בדפי הרי"ף), אבל יעויין באור שמח (מכירה טז, ח (השני)) שדן בזה ואכמ"ל. וממילא, אם ראובן יבטל את המקח, הרי שהוא יצטרך לשלם עבור השימוש ברכב במשך שנתיים, וכנראה שלאחר תשלום זה הוא כבר לא ירוויח כלום מביטול המקח ומשכך, לא כדאי לראובן לבטל את המקח.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

שור המאה ה-20

הרב יוסף חיים בן שבת

חכם מנחם מנשה

חכם מנחם מנשה זצ"ל נולד לאמו ולאביו חכם יעקב מנשה בשנת תרנ"ג (1892) בטורקיה. בשנת תרס"ג אביו נפטר והוא נותר עם אמו וארבעת אחיו. חכם מנחם מנשה למד מחכמי בורסה, ובהמשך מחכמי איסטנבול, ובתוכם חכם שלמה אליעזר אלפנדר - הסבא קדישא, אודתיו כתבנו בשבוע שעבר.

המקובל רבי מרדכי שרעבי זיע"א התבטא אודותיו: "צריך להזהר בחכם מנחם מנשה ובתורתו, שהוא מל"ו צדיקים". ומרן הרב מרדכי אליהו זיע"א היה מוסיף ואומר עליו: "אחד מל"ו, אם לא הראשון שבהם".

בשנת תרע"ג גויס הרב לצבא העות'מאני והשתתף במלחמת העולם הראשונה. בצבא העות'מאני השתדל בכל מאודו לשמור על התורה, ולרומם רוחם חיילים יהודים נוספים ששרתו עמו. תוך תקופת שירותו בצבא ברח לביתו, ונדר שאם ה' יצילהו, יעלה לארץ ישראל.

בשנת תרע"ח עם תום מלחמת העולם הראשונה, עלה לארץ ישראל עם אשתו ובנו, דרך היבשה, מגבול לבנון, והתיישב עם משפחתו בשכונת בית ישראל בירושלים. שם עד היום קיים בית הכנסת קטן בשם "אהבת חיים" בו מתקיימים עדין מנינים סדירים.

ואצטט מתוך הספר "חכם מנחם מנשה": רבנו מנחם היה ידיד גדול של רבי עמרם בלוי זצוק"ל, והיו מתאמים בניהם מספר פעמים באיזה מקום ילך למחות ולאחמ"כ מגיעים יחד ומוחים בכאב לב על חורבן הדת. ידידות זו היתה בניהם עוד לפני הקמת השלטון פה בארץ, עוד מאז היה מודיע פעמים רבי עמרם לרבנו היכן יש פירצה בכדי שיבוא עימו למחות. ע"כ.

וכפי שידוע ומפורסם שמחתם של רבי עמרם וחכם מנשה היתה מעוררת רגשות ויראת שמים בלב כל מי שצפה במחזה הזה. מחאה מתוך כאב אמיתי על בזיון התורה השבת ופריצת גדר הצניעות. וד"ל. עשרות סיפורי מופת ויראת שמים יוקדת אש מתהלכים אודותיו. המעוניין ירכוש הספר הנ"ל ויקחם משם. תקצר יריעתנו מהכיל. (אגב אורחא, הספר "חכם מנחם מנשה" חובר ע"י ר' מרדכי בן יצחק אלמז הי"ו משפירי ירושלים. הלא הוא נין למו"ר. למי שמכיר אותו ואני זכיתי, יש באמתחתו בדרך קבע מאות סיפורי מופת על כל צדיקי וגדולי הדור הנסתרים). {עוד אציין דבר נוסף למי שמכיר את חכמי פורת יוסף והבוכרים, כי נכדו של הרב הוא הרב יוסף שבתאי שני שעדיין חי ומוסר שיעורים. ודי בזה}

חכם מנחם מנשה התפרנס כנפח בעיה"ק ירושלים, ועסק בזיכוי הרבים. הוא פתח מרכז לתורה ולתפילה בשם 'חברת אהבת חיים'. מלבד תלמוד התורה שהתקיים שם, ושיעורי התורה הרבים, חכם מנחם מנשה עסק גם בגמילות חסדים ובעזרה לנזקקים. אחת לתקופה היה עורך נסיעות לקברי צדיקים בגליל. חכם מנחם מנשה היה שוכר משאית או שתיים, והיה מעלה עמו כ-60 איש לערוך תיקונים ותפילות לטובת כלל עם ישראל. עם הקמת מדינת ישראל נתרבו העולים לארץ ישראל, חכם מנחם מנשה שגר עבור ילדי העולים החדשים מלמד על חשבוננו, והיה דואג למזונם, שהיו פנויים ללימודם.

חכם מנחם מנשה חיבר כמה חיבורים, שלושה מהם יצאו לאור: 'ליקוטי מנשה' - ליקוטי הלכות כתובים בשפה פשוטה בעיקר על אורח חיים, 'אהבת חיים' - הכולל דרשות, הלכות (שנלקחו מליקוטי מנשה) ומעשיות על סדר פרשת השבוע, הסיפורים הללו שכמעט אין מאיתנו שלא גמע בצמא את הספר כולו על כל עשרות סיפוריו ומשליו. בנוסף הדפיס קונטרס קטן בשם 'שער החיים'. כתבים נוספים אבדו במהלך השנים.

חכם מנחם מנשה נפטר בירושלים ביום י"ב אלול שנת תשכ"ח (1968). ונטמן בבית החיים הר המנוחות לצד גדולי ומאורי הדורות הטמונים עימו.

בס"ד

התבוננות (10) – לנשים שרוצות להקשיב פנימה.

גדולה תשובה שמגעת.

אחות יקרה מאוד,

קרה לך פעם שנלחצת מימי אלול יותר ממה שחייכית להם? האם בעבורך 'תשובה' נשמע גדול, כבד, מרוחק...

אולי אפילו מאיים אבל מהי תשובה באמת? האם זו חפירה אינסופית בעבר, חיפוש מתמיד אחר טעויות? או שאולי – תשובה היא דווקא תנועה קדימה,

צעידה מחדשת, הזמנה להתחיל מחדש? והשאלה הגדולה – איך את הופכת את אלול – ליותר "אני לדודי" ופחות לאימת דין שמובילה ללחץ.

אני לדודי

דמיני לרגע כלה בערב החתונה שלה. סידורים, הכנות, עומס, וחוסר ודאות – מה יהיה? איך יהיה? אבל היא לא נותנת לפחדים להאפיל על השמחה.

יש לה ברק בעיניים, לב פועם בהתרגשות, געגוע וערגה לקראת הרגע הגדול. אלול דומה לזה. זה חודש של רצון.

כל השנה אנחנו מבקשות מהקב"ה: "רצה בעמך ישראל".

ופתאום – מגיע חודש שכל מהותו רצון. הוא רוצה אותנו. אנחנו רצויות. ומהצד שלנו? יש לנו הזדמנות לרצות בחזרה.

תשובה:

השאלה האמיתית היא – למה להפוך געגוע ללחץ? למה לבחור בטרומה, כשאפשר לבחור בשיבה פשוטה?

"השיבה ה' אליך ונשובה"

והמשך הפסוק: "חדש ימינו כקדם". איך נדע ששבנו? משהו מתחדש בנו. פרח בנו משהו בפנים, קבלנו חיות חדשה. קיבלנו תשובה, כן, ענו לנו הפלא הוא שהשורש "ענה" קשור גם ל"עני" – חסרון.

בסוף כולנו חסרות, מבקשות, מתחננות, עומדות כדלות ודופקות על הדלת: "אבא, איבדנו כיוון. התבלבלנו."

חיפשנו אותך – ועודנו מחפשות. "ענה עניים"

נולדנו בני אדם

חסרון הוא חלק מאיתנו עומדות, מתחננות, שואלות ומבקשות – זו תשובה.

"ה שמע אבינוך" – איה, אבא יקר? איה? אנחנו רוצות לגעת, להגיע. מתחננות שואלות, איה? מה עונים לנו ממרומים?

אחותי, רעייתי - פתחי לי;

כבר... לובשת אני את שמלת הכלולות רק רגע... המאפרת תסיים את הפיניש שלה, כמה דקות... רק נסיים לקנות את הבית, נחתן את הילדים, נגיש את מה שצריך בעבודה.

אבל כל הדחופים למיניהם – מערפלים אותנו, מערטלים אותנו...

מהקשר הכי קרוב מהדוד שלנו, מה'דודי' לי.

לא חבל? על זמנים שאובדים ולא יוכלו לשוב, על משהו אחד שיכולתי לחסל הרגע, על תפילה שטרם זעקתי.

תפילה - מליבנו נזעק אותה יחד:

אנא ה', עזור נא לי בין כל הלחצים, הקשיים, המהמורות להגיע עד אליך...

תן לי תשובה לשאלה: איך עושים את זה? אני קטנה. חיה בדור מלא בבלבולים, ניסיונות ופיתויים.

נכשלת, מתבלבלת, נופלת שוב ושוב. תלמד אותי, תעודד אותי, תחייך אלי תשמור עלי, תנהיג אותי ברחמך. תהייה איתי כאן בגלותי

כשעתה נושאת אני תפילה אליך - זכור נא, אהבת אבות, השיבני אליך אין לי סבלנות, יש לי רק את הרגע תן לי לחיות בצל כנפך.

הולכת אחרך באש ובמים, בארץ לא זרועה. יש הבטחה מאור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש

שכל תפילה שנושאים על ס"ד לרוחניות נענית

למה אנחנו מבקשות? ילדים- להעמיד את הדור הבא של עמ"י

חינוך הילדים - שיצאו עובדי ה' שילכו בדרך טובה

בריאות - שתהיה לנו מנוחת הנפש לעובדו רפואה - שנזכה להיות כלי ראוי להיקרא

עם ה' -

הצלחה - שנוכל לסיים את הדברים שהתחלנו ולהמשיך בעשיה

זוגיות - שנזכה בס"ד להיות כלי מחזיק ברכת ותורה ע"י שלום ואהבה

זיווג - שנזכה בס"ד להקים בתים לשכינה הקדושה

פרנסה - כדי שנוכל להיות פנויים שיהיו לנו צרכינו

הרי הכול זה בקשות רוחניות בואי יחד- נשתמש בכוחה האדיר של תפילה

ונקדיש זמן לדבר בכנות לפרוק את הייסורים

להזרים את כל המעברים לפי הסדר שהם קפצו לראש

כמו בשיחה קרובה ונוגעת, ממוקדת 'קרבה'

צדקה:

כל מעשה של חסד, במחשבה, בדיבור או במעשה

נכנס לבנק הצדקות כל הקטנות האלו שאף אחד לא יודע שעשית

אלו שעשית לשם שמים, ולא נגעה בהם יד זרה

זה יכול להיות אפילו בסנדוויץ של הילדים או בתפילה ליד המזוזה בבוקר עליהם ועליך

וכמובן, לדאוג לדבר היקר - האמא של הבית

זה העוגן המשמעותי ביותר של המשפחה לישון מספיק, לאכול טוב יותר, לבחור משהו מעט יותר בריא

כך תוכלי לשוב ולהתחדש בלי ללכת סחור סחור עם מטעני לחץ וחרדה

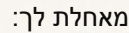
כך יהיה האלול הזה לחודש של רגש השתוקקות וקרבה.

אחות יקרה, עתירת זכויות - מקומך כה גדול במרומים

בזכותך תמנע אמא רחל קול בכיה - ובזכותך ישובו כל הבנים

מאחלת לך: שבת שלום מלאה קרבת אלוקים

אלול טוב מלא קרבת אלוקים ובס"ד בשנה הבעל"ט - שתחושי קרובה אהובה ורצויה.

ליאורה דהן

מתחברת- מסע אל האלוקות שבי 050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא דפסחא

לימוד שירת הבקשות לילדים

בית הוראה

לימוד טעמי המקרא

כולל אברכים